

فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۵۵، پاییز ۹۷

تأثیر اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان (مراجعه به دادسراها در شهر زاهدان)

نورمحمد یعقوبی^۱، عبدالمجید ایمانی^۲، علیرضا گزیده^۳، رقیه رهدار^۴

از صفحه ۳۹ تا ۶۶

تاریخ دریافت: ۹۷/۱۲/۶

تاریخ پذیرش: ۹۷/۴/۲

چکیده

اعتماد اجتماعی از مهمترین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و بنیاد شکل‌گیری روابط اجتماعی و توسعه یک جامعه است و کاهش و افزایش آن می‌تواند تأثیر مهمی بر احساس امنیت اجتماعی داشته باشد. بر این اساس، این تحقیق به بررسی تأثیر اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان می‌پردازد. جامعه آماری تحقیق شامل شاکیان مراجعه‌کننده به دادسرای عمومی و انقلاب در نیمه دوم سال ۹۵ در شهر زاهدان می‌باشد که دارای تجربه ملاقات کاری با پلیس و حضور در کلاستری را داشته‌اند، به‌طور میانگین ۱۰۰۰ نفر برآورد شده است که بر اساس جدول مورگان و روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، ۲۷۸ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. روایی محتوای پرسش‌نامه بر اساس نظر خبرگان تأیید و پایایی پرسش‌نامه‌های اعتماد اجتماعی و احساس امنیت شهروندان به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۹۲ به دست آمد. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد تأثیر اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت شهروندان برابر ۰/۹۹۳ می‌باشد. یعنی به ازای یک واحد تغییر در اعتماد اجتماعی به میزان ۰/۹۹۳ در احساس امنیت شهروندان تغییر ایجاد می‌شود به این معنی که اعتماد اجتماعی تبیین‌کننده مناسبی برای احساس امنیت شهروندان است. با توجه به این نتایج، نیروی انتظامی شهرستان زاهدان می‌تواند با افزایش اعتماد اجتماعی، زمینه‌های احساس امنیت شهروندان را فراهم کند.

کلید واژه‌ها: اعتماد اجتماعی، احساس امنیت شهروندان، پلیس، شهر زاهدان.

۱. استاد و عضو هیئت علمی گروه مدیریت دولتی دانشگاه س و ب. نویسنده مسئول. Yaghoobi@hamoon.usb.ac.ir

۲. استادیار دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه سیستان و بلوچستان. imani@mgmt.usb.ac.ir

۳. عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا، دانشجوی دکتری پیشگیری از جرم.

۴. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت دولتی (منابع انسانی) دانشگاه سیستان و بلوچستان. roghayeh.rahdar@yahoo.com

مقدمه و بیان مسئله

یکی از مفاهیم با اهمیت، پیچیده و جدید در دنیای امروز و در بسیاری از مباحث سیاسی، اجتماعی و اقتصادی موضوع و مفهوم امنیت است (اخوان کاظمی، ۱۳۸۶: ۱۲). امنیت از نیازها و ضرورت‌های پایه‌ای فرد و جامعه تلقی می‌شود که فقدان یا اختلال در آن پیامدها و بازتاب‌های نگران‌کننده و خطرناکی به دنبال دارد (ترابی و گودرزی، ۱۳۸۳: ۳۲)؛ به طوری که انسان مدنی برای زندگی در جمع و دست‌یابی به مراتب بالای رشد نیازمند امنیت و آرامش خاطری است که با رشد و نمو جرائم و انحرافات اجتماعی زمینه‌های ناامنی و شکل‌گیری کجروی در سطح جامعه بیش‌ترین دلهره را ایجاد می‌کند (شرافتی پور، ۱۳۸۵: ۱۱۹).

نکته‌ای که در باب امنیت باید بدان توجه شود، نقش و وجود احساس امنیت در بین افراد جامعه در بعد ذهنی در کنار وجود امنیت در بعد عینی است و به همین دلیل، برخی کارشناسان احساس امنیت را مقدم بر وجود عینی امنیت معرفی می‌کنند (رجبی پور، ۱۳۸۴: ۹۶)؛ بنابراین، احساس امنیت به آزادی نسبی از خطری اطلاق می‌شود که وضعیت خوشایندی را در افراد جامعه ایجاد کرده و فرد در آن موقعیت احساس آرامش جسمی و روحی می‌کند (رجبی پور، ۱۳۸۴: ۹۳).

از سوی دیگر به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران امنیت و احساس امنیت با مفهوم اعتماد مرتبط است. در بستر اعتماد، احساس امنیت عمومی تری شکل گرفته و اعضای جامعه در کلیه تعاملات اجتماعی خود با سازمان‌ها، دولت، نهادهای اقتصادی، سایر اعضای جامعه و پلیس احساس امنیت و آرامش می‌کنند. رشد اعتماد اجتماعی در افراد باعث احساس امنیت، آزادی و استقلال در هر یک از طرفین درگیر در تعاملات اجتماعی می‌گردد. پس اعتماد، زمانی شکل می‌گیرد که افراد، درباره زندگی و بقای خویش، یعنی آینده و جهان پیرامون‌شان، امید و اطمینان داشته باشند و بالعکس هر آنچه زندگی و بقای افراد را به خطر اندازد و یا تمامیت وجود مستقل آن‌ها را تهدید کند، اعتمادشان را سلب خواهد کرد (عباس زاده و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۶).

احساس امنیت فراتر از زندگی قربانیان بلافصل آن، به آنهایی که تجربه غیرمستقیمی از جرم داشته‌اند نیز تأثیر می‌گذارد. ناامنی می‌تواند فضایی از بی‌نظمی را ایجاد کند که در آن شهروندان قادر به اعمال کنترل غیررسمی بر اجتماع خود نبوده،

بنابراین منجر به افزایش جرایم و حتی سطوح بالای ترس شود (شاید، راول، بزدیکیان^۱، ۲۰۰۶: ۶). احساس ناامنی موجب می شود افراد از فعالیت های اجتماعی بازداشته شده و سطح بی اعتمادی آنان بالا رود (ویلسون دنجسز^۲، ۲۰۰۰: ۵۹۷).

عدم اعتماد یعنی فلج شدن نظم اجتماعی، در این صورت است که فرد در هیچ کنش اقتصادی و اجتماعی احساس امنیت نمی کند و دائم در انتظار وقوع کنش و واکنش های منفی افراد جامعه است. با کاهش امنیت، آرمان های فرد تخفیف می یابد. تعالی جامعه، رشد فکر و اندیشه، توسعه و رشد استعدادها، همگی ریشه در عنصر امنیت دارند. بحرانی بودن احساس امنیت قطعاً در رفتار شهروندان تأثیر مخربی خواهد نهاد و آنان را از ایجاد روابط مطلوب و پیشرفت فردی ناتوان خواهد ساخت (گیدنز^۳، ۱۳۷۷). افرادی که دارای رفتار شهروندی متری هستند، در بهترین شرایط و حتی در حالت بیماری و ناتوانی هم به کار ادامه می دهند، که این نشان دهنده وظیفه شناسی بالای آنهاست (یعقوبی، ۱۳۹۴: ۸۰).

امروزه پلیس یکی از ارکان مهم حکومت است که برقراری نظم و امنیت در جامعه را بر عهده دارد و برای ایفای نقش مهم و حساس خود نیاز به همکاری و مشارکت مردمی داشته و این امر بدون جلب اعتماد مردم تحقق نمی یابد؛ بنابراین، یکی از طرح های ایجاد محیطی امن و تأمین احساس امنیت مردم، جلب اعتماد شهروندان به عنوان یکی از کارگزاران مهم حکومتی است (شایگان، ۱۳۸۷: ۳۸). سازمان پلیس مانند دیگر سازمان ها برای ارتقای سرمایه اجتماعی و ارائه خدمات اثربخش مورد نیاز خود نیازمند اعتماد اجتماعی است تا از این طریق زمینه های تعامل با مردم و مشارکت مطلوب آنها را برای ارتقای توانمندی خدمت رسانی و برقراری نظم و امنیت فراهم آورد. سازمان پلیس به دلیل ارتباط گسترده با عموم مردم، بیش تر از سازمان های دیگر نیازمند اعتماد عمومی است. اعتماد عمومی به پلیس موضوع با اهمیتی برای همه کشورها است زیرا ارتباط نزدیکی به مشروعیت نیروهای پلیس دارد (جانگ^۴، ۲۰۱۰: ۵۷).

به هر میزان، پلیس در تولید امنیت و حفظ آن موفق عمل کند و اعتماد مردم را جلب نماید، به مرزهای محبوبیت نزدیک تر می شود یعنی برای تحقق مطلوبیت

1. Scheider& Rowell& Bezdikian

2. Wilson Doenges

3. Giddenz

4. Jang

دو شاخص عمده وجود دارد: یکی میزان موفقیت پلیس در انجام مأموریت هایش و تولید امنیت، آسایش و آرامش و دیگری اعتمادسازی در مردم از طریق افزایش کارایی و توانمندی خود است (عبدی، ۱۳۸۲: ۳۹؛ عبدی و همکاران، ۱۳۸۷: ۲۷۲).

نیروی انتظامی مظهر امنیت و آرامش مردم است و باید زمینه امنیت مردم را فراهم کند و برای این امر نیازمند اعتماد اجتماعی است. بر این اساس اعتماد اجتماعی از پیش شرط‌های اساسی در تأمین و ارتقای احساس امنیت شهروندان است. با توجه به اینکه استان سیستان و بلوچستان یکی از استان‌های مرزی کشور می‌باشد و همچنین زاهدان به عنوان مرکز این استان یکی از شهرهایی است که در کانون مباحث امنیتی کشور قرار دارد لذا بحث امنیت و احساس امنیت شهروندان در این شهر بسیار اهمیت دارد. وقتی شهروندان احساس ناامنی کنند پیامدها و بازتاب‌های خطرناکی برای افراد و دولت‌ها دارد و هزینه‌های بسیاری را در پی خواهد داشت از این رو نیروی انتظامی برای افزایش احساس امنیت اجتماعی شهروندان و کم کردن ناامنی آنها نیاز به اعتماد اجتماعی دارد. حال با توجه به مطالب گفته شده پرسش اینجاست که آیا اعتماد اجتماعی به پلیس بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است؟

ادبیات نظری

اعتماد اجتماعی

در فرهنگ لغت فارسی عمید، اعتماد مترادف با تکیه کردن، متکی شدن و کاری را با اطمینان به کسی سپردن آمده است (هاشمی، ۱۳۷۹: ۱۰۰)؛ و در فرهنگ لغت فارسی معین اعتماد مترادف با اطمینان، وثوق، باور و اعتقاد، تکیه کردن، متکی شدن به کسی و کاری را بی گمان به کسی سپردن آمده است (معین، ۱۳۷۷: ۳۲۰).

اعتماد از اطمینان می‌آید اعتماد لذت اطمینان به افرادی است که برای فرد مهم هستند (چرنیشنکو^۱، ۲۰۰۹: ۲۲).

اعتماد باعث کاهش خطر درک طرفین مبادله و پایه و اساس برای رابطه مبادله است و سازمان دهنده برای همکاری‌های درازمدت است (کالکیت و رادل^۲، ۲۰۱۱).

اعتماد به عنوان یک اطمینان درونی از نظر رفتار مورد انتظار در مبادله طرفین

1. Chernyshenko

2. Colquitt & Rodell

تعریف شده است و از چهار عنصر عمده تشکیل شده است: توانایی، خیر خواهی، صداقت و قابل پیش بینی (ان نیو^۱ و همکاران، ۲۰۱۱). اعتماد روش مبتنی بر نتیجه است که در طول زمان توسعه یافته است (لی و چویی^۲، ۲۰۱۱).

هاشمی (۱۳۸۳) بیان می دارد اعتماد را به عنوان یک حس، به عنوان یک احساس و به عنوان یک نگرش تعریف می کنند؛ یعنی احساس اعتماد و احساس پذیرش و نگرش مثبت به یک پدیده. پس اعتماد عبارت است از اطمینان به درستکاری و بی طرفی و حسن ظن داشتن به یک فرد یا نهاد اجتماعی؛ بنابراین در ارتباط بین افراد اگر اعتماد وجود داشته باشد، نوعی همدلی و هماهنگی به وجود می آید (عبدی و همکاران، ۱۳۸۷: ۲۶۵).

از دید لوهمان^۳ (۱۹۸۸) اعتماد شامل انتخاب است و به نظر مایر و دیویس و اسپومن^۴ (۱۹۹۵) اعتماد متضمن خطراست (الوانی، دانایی فرد، ۱۳۸۰: ۷). همچنین چلبی (۱۳۷۵) اعتماد را داشتن حسن ظن نسبت به همه افراد در روابط اجتماعی جدای از تعلق آنها به گروه قومی و قبیله ای می داند (شایگان، ۱۳۸۷: ۴۹).

براین اساس، تعریف کلی اعتماد عبارت است از حالتی روانی که بر اساس آن فرد اعتقاد یا اطمینان راسخ به صداقت، درستی و عدالت یک شخص، گروه، یا کلیت جامعه داشته و انتظار دارد که به طرقی عمل کند که برای وی مهم باشد. اعتماد عمومی تجربه شخصی افراد در مواجهه با قدرت های محلی یا ملی می باشد (ابراهیم پور و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۰).

در پژوهش حاضر با مرور تحقیقات قبلی، اعتماد اجتماعی براساس ابعاد زیر مفهوم سازی شد: ۱- صراحت: شرکت دادن دیگران در اطلاعات، عقاید، افکار و احساسات و... است. فرد از این طریق افکار، عقاید و احساسات، ترس و تردیدهای درونی خود را با دیگران در میان می گذارد (جانسون^۵، ۱۹۹۳). ۲- سهم کردن: ارائه منابع و ذخایر (به خصوص منابع و ذخایر اطلاعاتی) خود به دیگران تا آنها را در نیل به اهدافشان کمک کند (علی زمانی، ۱۳۸۷: ۱۲). ۳- تمایلات همکاری جویانه: بیانگر این است که فردی می خواهد با دیگران برای رسیدن به هدف مشترک کار

1. Ennew

2. Lee and Choi

3. Luhman

4. Meier & Davis & Schomann

5. Jahnsn

کند، این امر مستلزم هماهنگی فرد با اعمال دیگران است (حاج زمانی، ۱۳۸۶).
۴- اطمینان: نوعی احساس مثبت است که مردم با گذشت زمان نسبت به دولت،
مقامات سازمان‌های دولتی و تصمیمات آن‌ها پیدا می‌کنند (پیران نژاد؛ ۱۳۸۶).

احساس امنیت اجتماعی

امنیت در مفهوم عینی آن اندازه‌گیری فقدان تهدید علیه ارزش‌ها و در مفهوم ذهنی به فقدان احساس ترس از اینکه چه ارزش‌هایی مورد حمله قرار خواهند گرفت اشاره دارد (مولر^۱، ۲۰۰۰: ۱). امنیت اجتماعی از نظر بوزان به حفظ ویژگی‌هایی اشاره دارد که براساس آن، افراد خود را به عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند، یا به عبارتی، با جنبه‌هایی از زندگی فرد ارتباط پیدا می‌کند که هویت گروهی او را شکل می‌دهند (بوزان، ویور^۲، ۱۹۹۸: ۴-۵).

احساس امنیت عبارت است از نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت (رضایت‌بخش، قانع‌کننده و آرام‌بخش) شهروندان نسبت به عدم تأثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضد امنیتی (تهدیدها) در شرایط فعلی و آتی، در حوزه‌های امنیت اجتماعی، ثبات سیاسی، انسجام هویتی، یکپارچگی و امنیت سرزمین (زارع شاه‌آبادی و ترکان، ۱۳۹۰: ۱۳۴).

احساس امنیت اجتماعی فقدان هراس از اینکه ارزش‌های انسانی مورد حمله قرار گیرد یا به مخاطره نیفتد و به نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع است. این مفهوم به این نکته توجه دارد که زنان چه مقدار احساس آرامش خاطر و آرامش قلب دارند که حقوق آنان رعایت می‌شود و به طور نسب، احتمالاً مورد حمله قرار می‌گیرند. احساس امنیت اجتماعی از آن جهت مهم است که به برداشت‌ها و پنداشت‌ها نسبت به محیط توجه می‌کند. به طور کلی در تعریف این مفهوم می‌توان گفت احساس امنیت اجتماعی عبارت است از میزان آرامش خاطر ذهنی و روانی افراد در مورد اینکه در زندگی روزمره خود چقدر در برابر خطرات احتمالی و مزاحمت‌های دیگر افراد جامعه مصونیت دارند (آجرلی، مشهدی، ۱۳۹۲: ۱۳). احساس امنیت به احساس رهایی انسان از اضطراب، بیم و خطر اطلاق می‌شود. در واقع، زمانی که فرد احساس کند در جامعه و تعاملات اجتماعی، خطری جان

1. Moller

2. Buzan & Weaver

مال یا سلامتی وی را مورد تهدید و تعرض قرار نمی دهد، می توان گفت فرد دارای احساس امنیت است. این احساس امنیت از طریق ارگان های تأمین کننده امنیت، دولت، مدرسه، نظام اقتصادی، خانواده، شبکه دوستان و... تأمین می شود؛ بنابراین درجه اعتماد ورزی فرد به دیگران مشخصه مناسبی برای تعیین درجه احساس امنیت وی تلقی می گردد. احساس امنیت اجتماعی به عنوان یک متغیر اجتماعی می تواند تحت تأثیر عوامل متعدد اجتماعی و فردی قرار گیرد. از جمله عواملی که بر احساس امنیت اجتماعی در یک جامعه تأثیر می گذارند، می توان به نابرابری اجتماعی، میزان سرمایه اجتماعی در دسترس، مشارکت، پابندی به ارزش های مشترک، اعتماد اجتماعی و عوامل زمینه ای مثل جنسیت، سن، نوع خانواده و... اشاره کرد (میری آشتیانی، ۱۳۸۳).

در این پژوهش محققان ابعاد زیر را برای احساس امنیت مد نظر قرار داده اند:

۱. امنیت جانی: هرگونه تهدیدی که بر علیه جان انسان ها وجود داشته باشد امنیت جانی آنها را از بین می برد؛ بنابراین شرایط امنیت جانی شرایطی است که هیچ گونه تهدیدی بر علیه جان افراد جامعه وجود نداشته باشد (شفیعی زازلی، ۱۳۹۳: ۱۰).
۲. امنیت مالی: عبارت است از تضمین دارایی های افراد از سرقت و دزدی و اطمینان خاطر که از تأمین نیازهای مادی و مالی، حاصل می شود (حسینی نثار، ۱۳۹۱: ۶).
۳. امنیت روانی: رهایی روانی فرد از هرگونه دغدغه و نگرانی است (بیات، ۱۳۸۸: ۱۱۹).

اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی

امنیت و احساس امنیت را چه مفهومی سیاسی و حکومتی تلقی کنیم و چه آن را به عنوان پدیده ای اجتماعی و در معنایی عام در نظر بگیریم که همه افراد جامعه در ساخت و حفظ آن مشارکت دارند، با مفهوم اعتماد مرتبط است (بحری پور و رستگار خالده، ۱۳۹۲: ۱۵).

آنتونی گیدنز (۱۳۷۷) اعتماد را به مفهوم انتظار برآورده شدن چشم داشت ها در مورد رویدادهای احتمالی دانسته است. گیدنز ریشه اعتماد را در اطمینان به اشخاص درستکار و معتبر مربوط می داند که به طور معمول از نخستین تجربیات کودک حاصل شده است. به نظر گیدنز، در صورت عدم وجود اعتماد، کنش افراد مبتنی بر رویکردهای بدگمانی یا خودداری می باشد (گیدنز، ۱۳۷۷: ۱۱۹). این

اصطلاح به اطمینانی راجع است که بیشتر انسان‌ها به تداوم تشخیص هویت خود و دوام محیط‌های اجتماعی و مادی کنش در اطراف خود دارند. احساس اعتماد پذیری اشخاص و چیزها که برای مفهوم اعتماد بسیار مهم است، برای احساس امنیت وجودی نیز اهمیت بنیادی دارد. برای همین است که این دو احساس از جهت روان‌شناختی پیوند نزدیکی باهم دارند (وٹوقی و آرام، ۱۳۸۸: ۱۴۳).

کاکس^۱ با تأکید بر عامل اعتماد به عنوان شاخص ملی سرمایه اجتماعی در هر جامعه‌ای این نکته را یادآور می‌شود که «در صورت وجود اعتماد در میان افراد جامعه، ارتباط اعضای خانواده، دوستان و همسایگان، همکاران، بیماران، مراقبان بهداشت، هم‌گروه‌ها و اجتماعات، مؤثرتر می‌شود. در صورتی که فقدان اعتماد، با عدم پیروی از قوانین، رفتار ضد اجتماعی، خودکشی، خشونت و سایر مشکلات اجتماعی همراه خواهد بود». کاکس معتقد است که «بسیار مشکل است که جماعتی را بدون آنکه اعتمادشان را جلب کرده باشیم، بتوانیم متقاعد کنیم که سبک زندگی سالم‌تری در پیش گیرند. از این رو گسترش شعاع اعتماد و همکاری اعضای یک جامعه، غنای سرمایه اجتماعی و به تبع آن، کاهش اختلالات و نابسامانی‌های روانی و اجتماعی را در پی خواهد داشت» (بهزاد، ۱۳۸۱: ۵۰).

نیکلاس لوهمان (۱۹۷۹) «اعتماد را به معنی مطمئن بودن درباره کنش‌های احتمالی دیگران در آینده تعریف می‌کند و عنوان می‌کند که اعتماد با مفهوم مخاطره و ریسک در ارتباط است. به اعتقاد لوهمان کارکرد اعتماد در نظام اجتماعی این است که عدم تعیین اجتماعی را کاهش می‌دهد» (لوهمان، ۱۹۷۹: ۱۰). لوهمان تئوری امنیت خود را بر طبقه‌بندی جهان فردی به حوزه آشنا و حوزه ناآشنا ارائه می‌دهد. دنیای آشنا حیطه‌هنجارها و عادت‌هایی است که برای حفظ انسجام و تعیین سیستم اجتماعی کافی به نظر می‌رسد (باباخانی، ۱۳۸۹: ۱۸۶)، لیکن در جهان مدرن که لوهمان بیشتر حوزه‌های آن را در ذیل دنیای ناآشنا طبقه‌بندی می‌کند، این هنجارها دیگر هیچ کارکردی نخواهند داشت و همین امر سبب‌ساز احساس ناامنی فرد در این حوزه است. از دید لوهمان تا زمانی که فرد در حوزه آشنا زندگی می‌کند، احساس ناامنی نمی‌کند. احساس ناامنی زمانی به وجود می‌آید که فرد پا به دنیای ناآشنا می‌گذارد. لوهمان تنها راه‌حل ایجاد

1. Cox

احساس امنیت در حوزه ناآشنا را اعتماد به سیستم‌های انتزاعی می‌داند (جالاوا^۱، ۲۰۰۳: ۳). اعتماد یک عنصر اختیاری و آگاهانه است که مستلزم پیش‌بینی رفتار یک بازیگر مستقل است. اعتماد همانند یک منبع اخلاقی است که ذخیره آن در حین استفاده به جای کاهش افزایش می‌یابد و در صورت عدم استفاده، کاهش می‌یابد (پاتنام^۲، ۱۳۸۰: ۲۹۲-۲۹۰). زمانی که افراد به یکدیگر اعتماد داشته باشند و یا به عبارتی رفتار انسان‌ها برای یکدیگر قابل پیش‌بینی باشد آن‌ها در برخورد با یکدیگر احساس امنیت بیش‌تری می‌کنند (هزارجریبی، حامد، ۱۳۹۱: ۴۴). زمانی که فضای اعتماد فراهم باشد، به صورت بالقوه همکاری بین گروه‌های اجتماعی را امکان‌پذیر می‌سازد و وجود چنین شرایطی (همکاری و مشارکت گروه‌ها و اعتماد بین آنها) باعث می‌شود که امنیت جمعی و همگانی چون امنیت اجتماعی فراهم شده و هزینه‌های نظارت و کنترل نهادهای رسمی جامعه، مانند نیروی انتظامی کاهش یابد (انتظاری و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۴-۱۳).

پیشینه تحقیق

هزارجریبی و حامد (۱۳۹۱) تحقیقی را با عنوان «رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت در میان شهروندان تهرانی» به انجام رسانیده‌اند. روش تحقیق آنها به صورت پیمایشی و از پرسشنامه جهت گردآوری اطلاعات استفاده کرده‌اند. جامعه آماری شامل کلیه شهروندان بالای ۱۵ سال شهر و حجم نمونه شامل ۳۸۴ نفر که از طریق فرمول کوکران محاسبه شده است. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای بوده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که احساس امنیت شهروندان تهرانی در سطح متوسط به پایین بوده است. بین میزان اعتماد اجتماعی و امنیت اجتماعی رابطه مثبت و معناداری وجود داشته است. بین میزان اعتماد نهادی و احساس امنیت همبستگی نسبتاً قوی وجود داشته است.

عنایت و همکارانش (۱۳۹۱) تحقیقی را با هدف بررسی رابطه اعتماد اجتماعی (تعمیم یافته و نهادی) با احساس امنیت اجتماعی جوانان ۲۹-۱۵ ساله ساکن شهرهای شیراز و یاسوج انجام داده‌اند. نتایج آنالیز و کواریانس نشان داد احساس امنیت اجتماعی پاسخ‌گویان بیشتر تحت تأثیر اعتماد قرار دارد تا محل سکونت آنان.

1. Jalava

2. Putnam

همچنین، اعتماد اجتماعی تعمیم یافته و نهادی، هر دو موجب افزایش احساس امنیت اجتماعی می شوند؛ اما تأثیر اعتماد نهادی بر افزایش احساس امنیت سیاسی و قضایی چندین برابر تأثیر اعتماد تعمیم یافته است، نهایتاً این که میزان احساس امنیت عمومی و اقتصادی به همان اندازه اعتماد نهادی، تحت تأثیر اعتماد تعمیم یافته قرار دارد. مختاری و همکاران (۱۳۹۱) در تحقیقی با عنوان بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج به این نتیجه رسیدند که رابطه مستقیم و معناداری بین پایگاه اجتماعی - اقتصادی، اعتماد اجتماعی، میزان دینداری، نگرش مثبت نسبت به عملکرد پلیس و میزان احساس امنیت اجتماعی وجود دارد. در بین متغیرها میزان اعتماد اجتماعی با ۳۲ درصد، بیشترین سهم را در تبیین احساس امنیت اجتماعی داشته است.

ساروخانی و هاشم نژاد (۱۳۹۰) در بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی (و مؤلفه های آن) و احساس امنیت اجتماعی در جوانان ۲۹-۱۵ ساله شهر ساری که به روش پیمایشی و در بین ۱۱۸ نفر با پرسش نامه محقق ساخته انجام گردید، دریافتند بین مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، روابط اجتماعی، انسجام اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد و در این میان، اعتماد اجتماعی نسبت به سایر متغیرها همبستگی بیشتری با احساس امنیت اجتماعی داراست.

ذوالقدر (۱۳۹۰) تحقیقی تحت عنوان بررسی میزان اعتماد مردم شهر تبریز به نیروی انتظامی و عوامل مؤثر بر آن انجام داده است و در آن به بررسی رابطه بین اعتقاد مردم به ضابطه مندی و اعتماد آنها به نیروی انتظامی پرداخته است، نتایج به دست آمده از آزمون های آماری مختلف نشان می دهد که اعتقاد مردم به ضابطه مندی مأموران نیروی انتظامی و تأمین امنیت اجتماعی شهروندان تأثیر مثبت بر روی میزان اعتماد مردم به نیروی انتظامی دارد.

نتایج تحقیق وثوقی و آرام (۱۳۸۸) بر روی عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی در شهر خلخال نشان می دهد که بین متغیرهای سن، احساس امنیت، رضایت از زندگی، ارزش های مشترک با میزان اعتماد اجتماعی است همچنین بر اساس این تحقیق بین پایگاه اجتماعی؛ اقتصادی و جنسیت با اعتماد اجتماعی تفاوتی مشاهده نشده است.

سان^۱ (۲۰۰۹) بررسی میزان اعتماد مردم چین به پلیس، تحقیق دیگری است که با بهره‌گیری از تئوری تعارض به مطالعه اعتماد مردم در ۸ شهر از شهرهای چین پرداخته است. در این تحقیق که به مطالعه متغیرهای جنس، سن، تحصیلات، درآمد، شغل و همچنین قدرت سیاسی و کیفیت زندگی و تأثیر آنها بر اعتماد به پلیس پرداخته به این نتیجه رسیده است که جوانان و آنان که قدرت سیاسی زیادی ندارند، اعتماد زیادی هم به پلیس ندارند. همچنین طرز فکر مردم راجع به پلیس تحت تأثیر رضایت از امنیت، کیفیت دولت، رشوه‌خواری مأمورین دولتی و توانایی دولت برای رسیدگی به جرم است.

جکسون^۲ (۲۰۰۶) در بررسی امنیت اجتماعی و پایبندی به قواعد غیررسمی نتیجه می‌گیرد که تصورات از انسجام اجتماعی، اعتماد و کنترل اجتماعی غیررسمی و تفسیرها از ارزش‌ها، هنجارها و اخلاقیات مردم تشکیل دهنده اجتماع، درست به همان اندازه تفاسیر مربوط به پنجره‌های شکسته و عدم امنیت در شکل دادن به تصور مخاطره نقش دارند، زیرا سبب نقص اعتمادی می‌شوند که انتظارات منفی را پنهان نگه می‌دارند و به احساس ناامنی می‌انجامند.

بوآتنگ^۳ (۲۰۱۲) در پژوهش خود تحت عنوان اعتماد عمومی به پلیس: تعیین کردن عوامل اعتماد مناسب در پلیس غنا به این نتیجه رسیده است که رضایت از عملکرد پلیس، ترس از جرم و جنایت و تفکر مردم مبنی بر فساد کارگزاران دولتی، عوامل مؤثر بر اعتماد عمومی به پلیس در پژوهش هستند. در این پژوهش مشخص شده است که میزان درآمد و شاغل بودن، از نظر آماری ارتباطی با اعتماد به پلیس ندارد.

تامپسون و بارسامیان کان^۴ (۲۰۱۶) در تحقیق خود تحت عنوان سلامت روان، نژاد و ارتباط پلیس: تقاطع از خطر و اعتماد به پلیس باهدف این که آیا سلامت روان به‌تنهایی یا در رابطه با نژاد، برداشت از مشروعیت پلیس را تحت تأثیر قرار می‌دهد. با استفاده از داده‌های جمع‌آوری شده از پورتلند، ساکنان اورگان به بررسی عوامل مؤثر بر اعتماد به پلیس می‌پردازد. به این نتیجه رسیدند که افراد با سابقه بیماری روانی شبیه پاسخ‌دهندگان آفریقایی-آمریکایی هستند: هر دو به ویژه بی‌اعتماد از

1. Sun

2. Jacson

3. Boateng

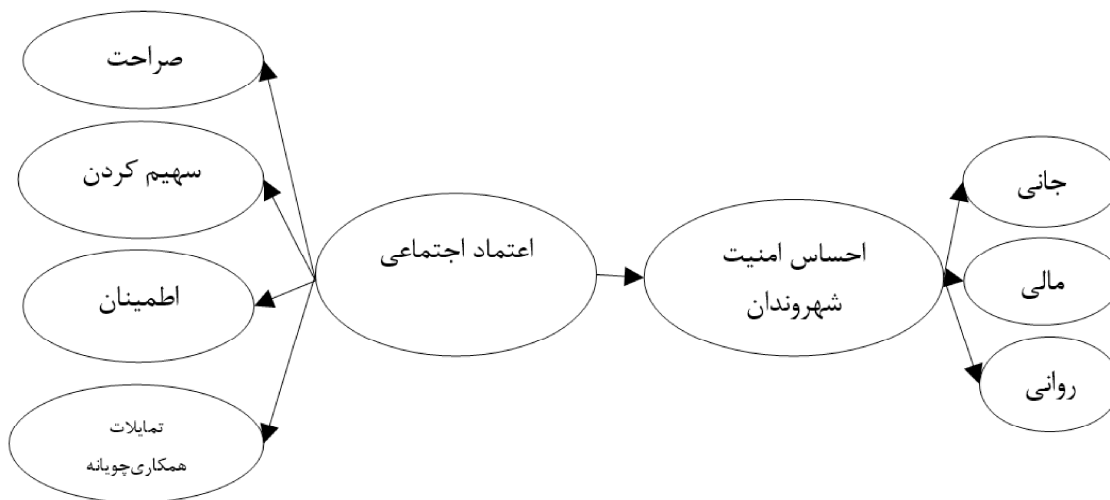
4. Tompson & Barsamian kahn

پلیس هستند. ترکیب نژاد و بیماری‌های روانی به نظر نمی‌رسد برای ایجاد سطوح اضافی از بی‌اعتمادی باشد.

در اکثر تحقیقات انجام شده مقایسه میانگین صورت گرفته است اما در تحقیق حاضر دو متغیر (اعتماد اجتماعی، احساس امنیت شهروندان) بررسی شده و از نرم‌افزار لیزرل استفاده و نتایج آن ارائه گردیده است. همچنین در تحقیقات موجود کمتر به بررسی ابعاد اعتماد اجتماعی که شامل صراحت، سهمیم کردن، اطمینان، تمایلات همکاری جویانه می‌باشد پرداخته شده است.

مدل مفهومی

با توجه به تعاریف ارائه شده و مرور پژوهش‌های گذشته محققان مدل مفهومی زیر را برای نشان دادن تأثیر اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت شهروندان ارائه کرده‌اند (شکل ۱).

شکل شماره ۱: مدل مفهومی پژوهش

با توجه به مدل مفهومی پژوهش، فرضیه‌های زیر در نظر گرفته شده است:

فرضیه‌ها

فرضیه اصلی

■ اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است.

فرضیه‌های فرعی

■ صراحت بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است.

■ سهم کردن بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است.

■ تمایلات همکاری جویانه بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است.

■ اطمینان بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر چگونگی گردآوری داده‌ها از دسته پژوهش‌های توصیفی و روش اجرای پژوهش نیز به صورت پیمایشی است. با توجه به این که محققان در این پژوهش به دنبال تأثیر اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان در مراجعین به دادسراها در شهر زاهدان می‌باشند. مراجعه‌کننده به دادسرا در شهر زاهدان که دارای تجربه برخورد با پلیس می‌باشند به عنوان جامعه آماری انتخاب شدند که تعداد مراجعه‌کنندگان به دادسرا از طریق مصاحبه با خبرگان و افراد نظامی به طور نسبی و میانگین در نیمه دوم ۱۳۹۵، ۱۰۰۰ نفر برآورد شده است که حجم نمونه با توجه به جدول مورگان ۲۷۸ نفر می‌باشد. همچنین در پژوهش حاضر از پرسش‌نامه محقق ساخته جهت گردآوری داده‌ها استفاده شده است. با توجه به تحقیق حاج‌زمانی (۱۳۸۶)، علی‌زمانی (۱۳۸۷)، جانسون (۱۹۹۳) مفاهیم پژوهش برای اعتماد اجتماعی؛ صراحت، سهم کردن، تمایلات همکاری جویانه و اطمینان در نظر گرفته شد و با توجه به تحقیق چلبی (۱۳۷۵) مفاهیم پژوهش برای احساس امنیت؛ امنیت جانی، امنیت مالی و امنیت روانی در نظر گرفته شد و سپس فرایند عملیاتی سازی با توجه به ادبیات موضوع و مصاحبه با چند نفر از خبرگان موضوع صورت گرفت. پایایی پرسش‌نامه‌های اعتماد اجتماعی و احساس امنیت شهروندان با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و ۰/۹۲ احراز شد، برای تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق از نرم‌افزارهای SPSS و lisrel استفاده شده است.

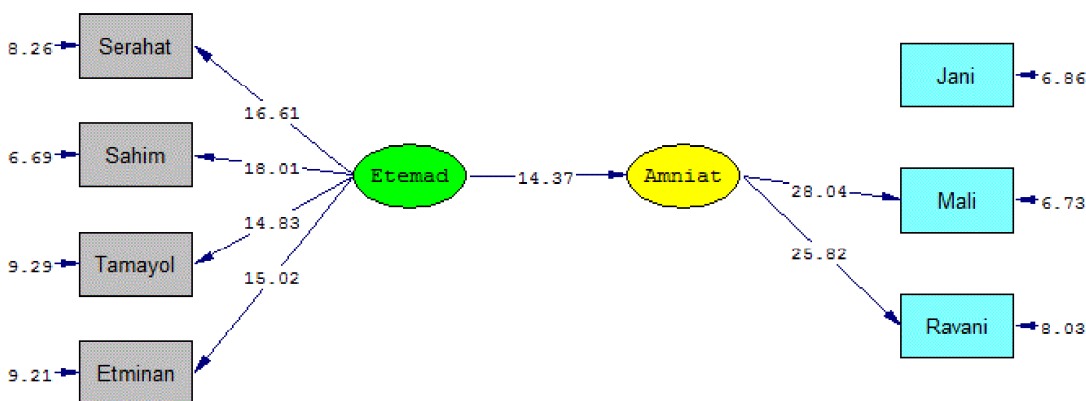
بررسی فرضیه اصلی تحقیق

یکی از قوی‌ترین و مناسب‌ترین روش‌های تجزیه و تحلیل در تحقیقات علوم رفتاری، تجزیه و تحلیل چند متغیره است. زیرا ماهیت این گونه موضوعات چند متغیره بوده و نمی‌توان آنها را با شیوه دو متغیری (که هر بار تنها یک متغیر مستقل با یک متغیر وابسته در نظر گرفته می‌شود) حل نمود. از این رو، در این تحقیق برای تأیید یا رد فرضیات از روش الگویابی معادلات ساختاری با کمک نرم‌افزار LISREL ۸.۸ استفاده شده است.

با توجه به شکل ۲ در صورتی که ارزش t ، بین $+1/96$ و $-1/96$ باشد، روابط بین متغیرها در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار نخواهد بود و در صورتی که ارزش t ، بزرگ‌تر از $+1/96$ و یا کوچک‌تر از $-1/96$ باشد، روابط بین متغیرها در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار خواهد بود که بر این اساس کلیه روابط معنادار هستند. شایان ذکر است که الگویابی معادلات ساختاری دو بخش می‌باشد.

بخش اول تحلیل عاملی تأییدی می‌باشد که رابطه بین متغیر و مؤلفه‌ها را نشان می‌دهد. در حالت معنی‌داری باید ارزش t بیشتر از مقدار $1/96$ باشد تا رابطه بین هر مؤلفه و متغیر مورد نظر معنی‌دار باشد. در شکل ۲، از آنجایی که ارزش t برای همه مؤلفه‌ها بیشتر از مقدار $1/96$ شده است لذا رابطه بین مؤلفه‌ها و متغیرها معنادار بوده و بنابراین این مؤلفه‌ها تبیین‌کننده مناسبی برای متغیرها هستند. شایان ذکر است که در بخش تحلیل عاملی تأییدی از الگویابی معادلات ساختاری، نرم‌افزار لیزرل رابطه بین متغیر وابسته و اولین مؤلفه را ثابت در نظر می‌گیرد و بنابراین در حالت معنی‌داری، فلش آن محو می‌گردد که البته در آزمون اصلی که تحلیل مسیر است، هیچ تأثیری ندارد.

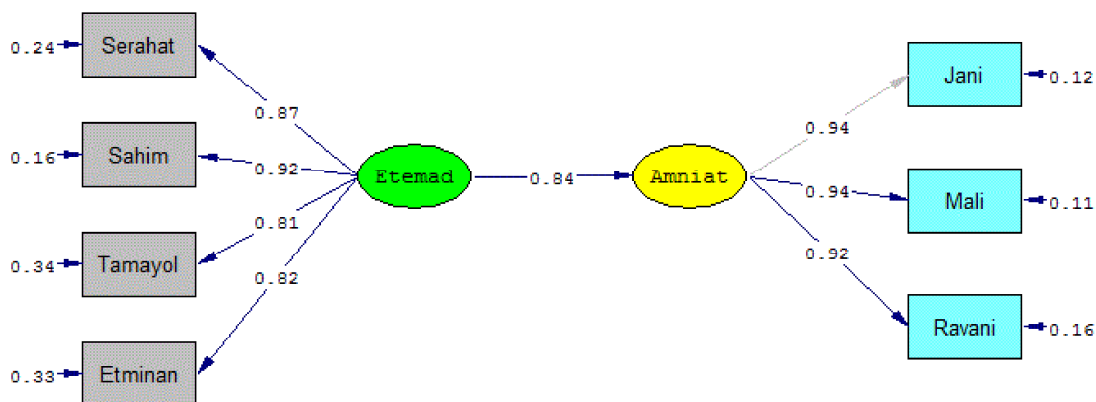
بخش دوم تحلیل مسیر می‌باشد که رابطه بین متغیرها را نشان می‌دهد. عددی که بین دو متغیر قرار دارد، در حالت معنی‌داری، عدد t می‌باشد که باید مقدار آن بیشتر از $1/96$ باشد و در این صورت است که بین دو متغیر رابطه معنادار وجود دارد. با توجه به شکل ۲ از آنجا که مقدار t بین دو متغیر اعتماد اجتماعی و احساس امنیت شهروندان برابر با $14/37$ و بیشتر از $1/96$ می‌باشد، لذا رابطه بین دو متغیر معنادار است.

Chi-Square=38.08, df=13, P-value=0.00000, RMSEA=0.091

شکل ۲. مقادیر معناداری حاصل از الگویابی معادلات ساختاری فرضیه اصلی تحقیق

در شکل ۳ خروجی آزمون رابطه بین متغیرها در حالت تخمین استاندارد ارائه شده است.

Chi-Square=38.08, df=13, P-value=0.00000, RMSEA=0.091

شکل ۳. مقادیر ضرایب استاندارد شده حاصل از الگویابی معادلات ساختاری فرضیه اصلی تحقیق

همان طور که قبلا اشاره شد، الگویابی معادلات ساختاری شامل دو بخش

تحلیل عاملی تأییدی و تحلیل مسیر است.

در حالت تخمین استاندارد، در تحلیل عاملی تأییدی که رابطه بین مؤلفه‌ها

و متغیرها هست، اعداد روی فلش‌ها بارهای عاملی هستند. هر چه بار عاملی

بزرگ‌تر و به عدد یک نزدیک‌تر باشد، یعنی مؤلفه بهتر می‌تواند متغیر را تبیین

نماید. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن

صرف نظر می‌شود. بار عاملی بین ۰/۳ و ۰/۶ قابل قبول و اگر بیشتر از ۰/۶ باشد

خیلی مطلوب است. همان طور که در شکل ۳ نشان داده شده است، بار عاملی همه مؤلفه‌ها بیشتر از مقدار $0/3$ است، بنابراین این مؤلفه‌ها تبیین کننده مناسبی برای متغیر مورد نظر هستند.

در قسمت تحلیل مسیر، عدد بین دو متغیر (اعتماد اجتماعی و احساس امنیت شهروندان) ضریب مسیر نامیده می‌شود که شدت رابطه بین دو متغیر را نشان می‌دهد.

خلاصه نتایج الگویابی معادلات ساختاری در جدول شماره ۱ ارائه شده است:
جدول شماره ۱ نتایج اجرای الگویابی معادلات ساختاری فرضیه اصلی تحقیق

روابط متغیرهای تحقیق	t ارزش	اثر مستقیم (R)	اثر غیرمستقیم	اثر کل	نتیجه
اعتماد اجتماعی ← احساس امنیت شهروندان	۱۴/۳۷	۰/۸۴	-	۰/۸۴	تأیید

در جدول شماره ۲ شاخص‌های برازش مدل در الگویابی معادلات ساختاری ارائه شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود مدل تحقیق از برازش مناسبی برخوردار است و سطح پذیرش شاخص‌ها برآورده شده است.

جدول ۲. شاخص‌های برازش برای مدل

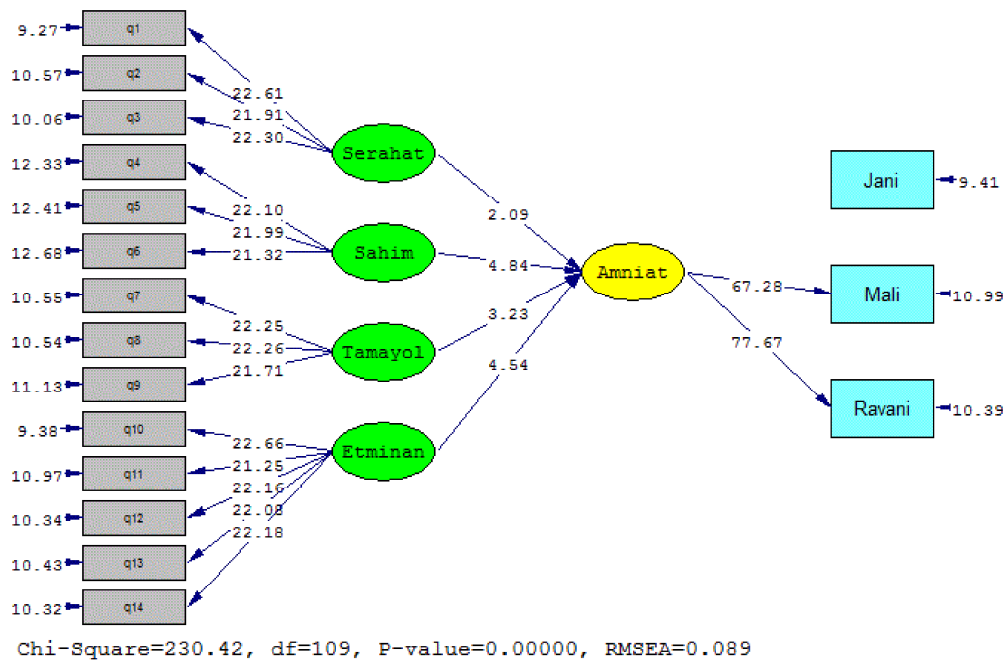
شاخص	درجه آزادی / کای دو	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	NFI	IFI
مقدار محاسبه شده	۲/۹۲	۰/۰۹۱	۰/۹۳	۰/۹۲	۰/۹۴	۰/۹۳	۰/۹۴
سطح قابل قبول	< ۳	< ۰/۱	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰
نتیجه	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب

بررسی فرضیه‌های فرعی تحقیق

در شکل ۴، از آنجایی که ارزش t برای همه مؤلفه‌ها بیشتر از مقدار $1/96$ شده است لذا رابطه بین مؤلفه‌ها و متغیرها معنادار بوده و بنابراین این مؤلفه‌ها تبیین کننده مناسبی برای متغیرها هستند. از آنجا که مقدار t بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته (احساس امنیت شهروندان) بیشتر از $1/96$ می‌باشد، لذا رابطه بین دو

متغیر معنادار است.

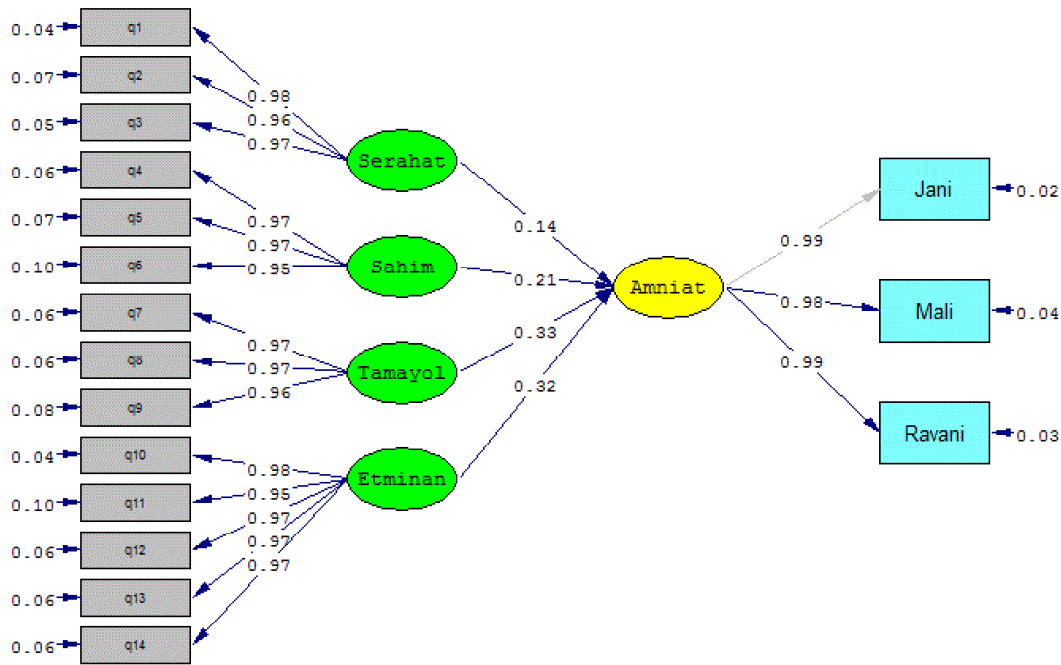

شکل ۴. مقادیر معناداری حاصل از الگویابی معادلات ساختاری فرضیه های فرعی تحقیق

همان طور که در شکل ۵ نشان داده شده است، بار عاملی همه مؤلفه ها بیشتر از مقدار ۰/۳ است، بنابراین این مؤلفه ها تبیین کننده مناسبی برای متغیر مورد نظر هستند.

در قسمت تحلیل مسیر، عدد بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته (احساس امنیت شهروندان) ضریب مسیر نامیده می شود که شدت رابطه بین دو متغیر را نشان می دهد.

در شکل ۵ خروجی آزمون رابطه بین متغیرها در حالت تخمین استاندارد ارائه شده است.

Chi-Square=230.42, df=109, P-value=0.00000, RMSEA=0.089

شکل ۵. مقادیر ضرایب استاندارد شده حاصل از الگویابی معادلات ساختاری فرضیه های فرعی

تحقیق

خلاصه نتایج الگویابی معادلات ساختاری در جدول شماره ۳ ارائه شده است:

جدول شماره ۳. نتایج اجرای الگویابی معادلات ساختاری فرضیه های فرعی تحقیق

روابط متغیرهای تحقیق	t ارزش	اثر مستقیم (R)	اثر غیرمستقیم	اثر کل	نتیجه
صراحت < احساس امنیت شهروندان	۲/۰۹	۰/۱۴	-	۰/۷۲	تأیید
سهیم کردن < احساس امنیت شهروندان	۴/۸۴	۰/۲۱	-	۰/۲۴	تأیید
تمایلات < احساس امنیت شهروندان	۳/۲۳	۰/۳۳	-	-۰/۱۲	تأیید
اطمینان < احساس امنیت شهروندان	۴/۵۴	۰/۳۲	-	-۰/۱۲	تأیید

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود «تمایلات همکاری جوانه» بیشترین

تأثیر را بر «احساس امنیت شهروندان» دارد و پس از آن به ترتیب «اطمینان»، «سهیم کردن» و «صراحت» بیشترین تأثیر را بر «احساس امنیت شهروندان» دارند. در جدول شماره ۴ شاخص‌های برازش مدل در الگویابی معادلات ساختاری ارائه شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود مدل تحقیق از برازش مناسبی برخوردار است و سطح پذیرش شاخص‌ها برآورده شده است.

جدول شماره ۴. شاخص‌های برازش برای مدل

شاخص	درجه آزادی / کای دو	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	NFI	IFI
مقدار محاسبه شده	۲/۱۱	۰/۰۸۹	۰/۹۲	۰/۹۱	۰/۹۲	۰/۹۳	۰/۹۳
سطح قابل قبول	<۳	<۰/۱	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۹۰
نتیجه	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب	مناسب

آزمون رگرسیون چندگانه

به منظور تعیین مؤثرترین بعد اعتماد اجتماعی در نمونه مورد مطالعه، از آزمون رگرسیون چندگانه به روش گام به گام استفاده شده است که روش چندگانه بودن رابطه بین متغیرها را مورد آزمون قرار می‌دهد. نتایج انجام این آزمون در جدول قابل مشاهده است.

جدول ۵: نتایج آزمون معناداری رگرسیون چندگانه

مدل	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig
Regression	۲۹۲/۹۸۳	۱	۲۹۲/۹۸۳	۱۱۰۶۷/۹۹۶	۰/۰۰۰
Residual	۷/۳۰۶	۲۷۶	۰/۰۲۶		
Total	۳۰۰/۲۸۹	۲۷۷			
Regression	۲۹۴/۶۸۹	۲	۱۴۷/۳۴۴	۷۲۳۴/۹۶۵	۰/۰۰۰
Residual	۵/۶۰۱	۲۷۵	۰/۰۲۰		
Total	۳۰۰/۲۸۹	۲۷۷			
Regression	۲۹۵/۴۶۴	۳	۹۸/۴۸۸	۵۵۹۲/۷۶۴	۰/۰۰۰
Residual	۴/۸۲۵	۲۷۴	۰/۰۱۸		
Total	۳۰۰/۲۸۹	۲۷۷			
Regression	۲۹۶/۰۰۶	۴	۷۴/۰۰۱	۴۷۱۶/۲۱۹	۰/۰۰۰
Residual	۴/۲۸۴	۲۷۳	۰/۰۱۶		
Total	۳۰۰/۲۸۹	۲۷۷			

با توجه به جدول ۵، سطح معناداری (Sig.) کمتر از ۰/۰۵ و مقدار بالای آماره F نشان دهنده معنادار بودن رگرسیون چندگانه برای متغیرهای وارد شده در مدل است.

جدول ۶: نتایج آزمون چندگانه فرضیات فرعی

مدل	Unstandardized Coefficients		standardized Coefficients	T	Sig	R Square
	B	Std. Error	Beta			
(Constant)	۰/۲۶۳	۰/۰۳۶		۷/۳۷۹	۰/۰۰۰	۰/۹۷۶
سهیم کردن	۰/۹۱۳	۰/۰۰۹	۰/۹۸۸	۱۰۵/۲۰۵	۰/۰۰۰	
(Constant)	۰/۴۲۱	۰/۰۳۶		۱۱/۷۹۰	۰/۰۰۰	۰/۹۸۱
سهیم کردن	۰/۶۶۱	۰/۰۲۹	۰/۷۱۵	۲۳/۱۷۰	۰/۰۰۰	
اطمینان	۰/۲۳۲	۰/۰۲۵	۰/۲۸۳	۹/۱۵۱	۰/۰۰۰	
(Constant)	۰/۴۳۸	۰/۰۳۳		۱۳/۱۴۱	۰/۰۰۰	۰/۹۸۴
سهیم کردن	۰/۴۴۰	۰/۰۴۳	۰/۴۷۶	۱۰/۳۰۸	۰/۰۰۰	
اطمینان	۰/۱۹۰	۰/۰۲۴	۰/۲۳۱	۷/۷۷۴	۰/۰۰۰	
تمایلات همکاری جوینانه	۰/۲۶۳	۰/۰۴۰	۰/۲۹۴	۶/۶۳۶	۰/۰۰۰	
(Constant)	۰/۳۳۵	۰/۰۳۶		۹/۳۲۸	۰/۰۰۰	۰/۹۸۶
سهیم کردن	۰/۱۸۹	۰/۰۵۹	۰/۲۰۵	۳/۲۲۶	۰/۰۰۰	
اطمینان	۰/۲۰۷	۰/۰۲۳	۰/۲۵۱	۸/۸۸۹	۰/۰۰۰	
تمایلات همکاری جوینانه	۰/۲۷۸	۰/۰۳۸	۰/۳۱۰	۷/۳۹۷	۰/۰۰۰	
صراحت	۰/۲۳۶	۰/۰۴۰	۰/۲۴۰	۵/۸۷۵	۰/۰۰۰	

همان طور که در جدول ۶ مشاهده می گردد، مقدار بتای (β) متغیر سهیم کردن (همبستگی بعد سهیم کردن با احساس امنیت شهروندان) ۰/۹۸۸ بوده که پس از اضافه شدن بعد اطمینان، این مقدار به سطح ۰/۷۱۵ نزول پیدا کرده است. به علاوه مقدار این بعد پس از اضافه شدن بعد تمایلات همکاری جوینانه و صراحت به

تأثیر اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت شهروندان (مراجعه به داده‌ها در شهر زاهدان)

ترتیب به سطح ۰/۴۷۶ و ۰/۲۰۵ نزول پیدا کرده است؛ با توجه به نتایج به دست آمده از جدول، در نمونه مورد مطالعه تمام ابعاد اعتماد اجتماعی به پلیس بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذارند. مقدار اثرگذاری تمایلات همکاری جویانه بر اعتماد اجتماعی به پلیس در درجه اول قرار دارد و بعد از آن به ترتیب بعد اطمینان، و بعد از آن بعد صراحت و در نهایت بعد سهیم کردن قرار دارد.

نتیجه گیری

در این تحقیق، تأثیر اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان بررسی شد. با توجه به نتایج به دست آمده از فرضیه اصلی اول مشخص شد که اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است. بر اساس این نتیجه، اعتماد باعث شکل گیری احساس امنیت می شود و اعضای جامعه احساس امنیت و آرامش می کنند؛ و از سوی دیگر کاهش اعتماد، تأثیر کاهنده ای بر احساس امنیت شهروندان دارد. در این راستا نهادهای دولتی، به ویژه نیروی انتظامی می توانند با افزایش اعتماد اجتماعی، احساس امنیت را تقویت کنند. نتیجه این فرضیه با نتایج حاصل از یافته های هزارجریبی و حامد (۱۳۹۱)؛ عنایت و همکارانش (۱۳۹۱)؛ ساروخانی و هاشم نژاد (۱۳۹۰)؛ ذوالقدر (۱۳۹۰)؛ وثوقی و آرام (۱۳۸۸)، مختاری و همکاران (۱۳۹۱)، جکسون (۲۰۰۶) مطابقت دارد.

با توجه به نتایج آزمون فرضیه فرعی اول مشخص شد که صراحت بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است. بر این اساس صراحت یکی از عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان است. با توجه به نتایج حاصل از این فرضیه به نیروی انتظامی پیشنهاد می شود که از طریق شیوایی کلام، به موقع بروز دادن احساسات، اجازه ابراز عقیده احساس امنیت شهروندان را افزایش دهد.

با توجه به نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم مشخص شد که سهیم کردن بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است. با توجه به نتایج حاصل از این فرضیه پیشنهاد می شود که نیروی انتظامی از طریق غمخوار مردم بودن، مشارکت دادن مردم در تأمین نظم و امنیت و آموزش مردم زمینه احساس امنیت شهروندان را فراهم کند.

با توجه به نتایج آزمون فرضیه فرعی سوم مشخص شد که تمایلات همکاری جویانه بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است. نتایج فرضیه نشان می دهد

که تمایلات همکاری جویانه بیشترین تأثیر را بر احساس امنیت شهروندان دارد. اعتماد اجتماعی این باور را در ذهن افراد ایجاد می کند که بدون همکاری و مشارکت کاری از پیش نمی رود و بی اعتمادی موجب سلب همکاری، مشارکت و در نهایت کاهش احساس امنیت می شود. پیشنهاد می شود نیروی انتظامی از طریق راهنمایی و همراهی مردم، کمک به رفع مشکل مردم و استفاده از مشارکت و همکاری مردم در پیش گیری از وقوع جرم احساس امنیت شهروندان را افزایش دهد. نتایج این آزمون با نتایج حاصل از یافته های انتظاری (۱۳۹۴) مطابقت دارد. با توجه به نتایج آزمون فرضیه فرعی چهارم مشخص شد که اطمینان بر احساس امنیت شهروندان در شهر زاهدان مؤثر است. اعتماد از اطمینان به فرد، اشخاص و نهادها حاصل می شود و این اطمینان و مطمئن بودن احساس امنیت شهروندان را در پی دارد. پیشنهاد می شود نیروی انتظامی از طرق انجام وظایف محوله، پایبندی به قول و تعهد خود در مقابل شهروندان، افزایش توانایی های خود در حل مشکلات مردم و پاسخ گویی در مقابل شهروندان احساس امنیت شهروندان را فراهم کند.

- اخوان کاظمی، بهرام؛ (۱۳۸۶)؛ امنیت و ابعاد آن در قرآن؛ فصلنامه مطالعات اسلامی، شماره ۵۷، ص ۳۹-۱۱.
- الوانی، مهدی؛ دانایی فرد، حسن؛ (۱۳۸۰)؛ مدیریت دولتی و اعتماد عمومی؛ دانش مدیریت، شماره ۱۴ (۱۵)، ص ۲۷-۵.
- آجرلی، مریم؛ مشهدی، ژیلایا؛ (۱۳۹۲)؛ بررسی رابطه بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اراک نیمسال اول سال تحصیلی ۹۱-۹۲؛ فصلنامه دانش انتظامی مرکزی، سال ۳، شماره ۳، ص ۵۷-۱۲.
- ابراهیم پور، حبیب‌الله؛ روشندل‌اربطانی، طاهر؛ امیری، عبدالرضا؛ (۱۳۹۱)؛ بررسی عوامل نگرشی مؤثر در تبیین اعتماد عمومی به پلیس (مطالعه موردی: پلیس تهران)؛ فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، سال ۸، شماره ۳، ص ۳۲۷-۳۰۱.
- انتظاری، علی؛ اسد پور، عهدیه؛ احمدی‌آهنگ، کاظم؛ (۱۳۹۴)؛ احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن با تاکید بر نقش پلیس (مورد مطالعه: شهر نور)؛ فصلنامه انتظام اجتماعی، سال ۷، شماره ۴، ص ۳۴-۷.
- بحری‌پور، عباس؛ رستگارخالد، امیر؛ (۱۳۹۲)؛ بررسی رابطه بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت (مطالعه موردی: شهرستان کاشان)؛ فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، سال ۴، شماره ۱۰، ص ۲۶-۹.
- باباخانی، فرهاد؛ (۱۳۸۹)؛ بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت با تاکید بر نقش پلیس؛ فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۲۱، ص ۱۹۹-۱۸۳.
- بهزاد، داود؛ (۱۳۸۱)؛ سرمایه اجتماعی بستری برای ارتقای سلامت روان؛ فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ۱، شماره ۴، ص ۵۳-۴۳.
- بیات، بهرام؛ (۱۳۸۸)؛ جامعه‌شناسی احساس امنیت؛ تهران، امیرکبیر.
- پانتام، روبرت؛ (۱۳۸۰)؛ دموکراسی و سنتها؛ مترجم: دلفروز، محمدتقی، تهران: دفتر مطالعات و تحقیقات وزارت کشور.
- پیران‌نژاد، علی؛ (۱۳۸۶)؛ بررسی رابطه بین دولت الکترونیک و اعتماد عمومی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه تهران.
- ترابی، یوسف؛ گودرزی، آیت؛ (۱۳۸۳)؛ ارزش‌ها و امنیت اجتماعی؛ فصلنامه

- دانش انتظامی، شماره ۲، ص ۳۱-۴۶.
- چلبی، مسعود؛ (۱۳۷۵)؛ جامعه شناسی نظم؛ تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی، تهران: نشرنی.
 - حاج زمانی، محمد؛ (۱۳۸۶)؛ فرایند سرمایه اجتماعی در چشم انداز توسعه پایدار جامعه، مجموعه مقالات همایش منطقه ای سرمایه اجتماعی، چالش ها و راهکارها، معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد دهاقان.
 - حسینی نثار، مجید؛ قاسمی، علی؛ (۱۳۹۱)؛ بررسی احساس امنیت و عوامل موثر بر آن در کشور؛ مشهد: چهارمین کنفرانس برنامه ریزی و مدیریت شهری، ص ۱-۱۲.
 - ذوالقدر، علی؛ (۱۳۹۰)؛ بررسی میزان اعتماد مردم تبریز به نیروی انتظامی و عوامل موثر بر آن؛ فصلنامه دانش انتظامی آذربایجان شرقی، سال ۱، شماره ۲، ص ۵۴-۷۶.
 - رجبی پور، محمود؛ (۱۳۸۴)؛ درآمدی بر عوامل موثر بر احساس امنیت، کنکاشی بر جنبه های مختلف امنیت عمومی و پلیس، مجموعه مقالات ۲، معاونت دانشگاه علوم انتظامی.
 - زارع شاه آبادی، اکبر؛ ترکان، رحمت اله؛ (۱۳۹۰)؛ بررسی عوامل موثر بر احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان شهر یزد؛ فصلنامه نظم و امنیت انتظامی، سال ۴، شماره ۲، ص ۱۵۶-۱۳۳.
 - ساروخانی، باقر؛ هاشم نژاد، فاطمه؛ (۱۳۹۰)؛ بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی (مولفه های آن) و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان ساری؛ مطالعات جامعه شناختی جوانان، دوره ۲، شماره ۲، ص ۸۱-۹۴.
 - شرافتی پور، جاوید؛ (۱۳۸۵)؛ بررسی انتشار اخبار خشونت آمیز در مطبوعات و تاثیر آن بر احساس ناامنی؛ فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، سال دوم، شماره ۶ و ۷.
 - شایگان، فریبا؛ (۱۳۸۷)؛ بررسی میزان اعتماد مردم به پلیس (مطالعه موردی شهر تهران)؛ فصلنامه دانش انتظامی، سال ۱۰، شماره ۲، ص ۶۲-۳۶.
 - شفیع زازلی، مهدی؛ (۱۳۹۳)؛ بررسی احساس امنیت اجتماعی و رابطه آن با اقتدار و نفوذ پلیس (مطالعه موردی: شهروندان ۱۴ تا ۶۴ سال شهر تبریز)؛ فصلنامه

- دانش انتظامی آذربایجان شرقی، سال ۴، شماره ۴ (پیاپی ۱۵)، ص ۲۴-۱.
- عباس زاده، محمد؛ اسلامی بناب، رضا؛ پریزاد بنام، شیدا؛ (۱۳۹۳)؛ مطالعه نقش اعتماد به پلیس در ایجاد احساس امنیت عمومی (مورد مطالعه: جوانان ۱۵ استان آذربایجان شرقی)؛ فصلنامه دانش انتظامی آذربایجان شرقی، سال ۴، شماره ۲ (پیاپی ۱۳)، ص ۶۴-۴۵.
 - عبدی، توحید؛ صارمی، نوذرامین؛ ساعدی، علی محمد؛ (۱۳۸۷)؛ تاثیر اجرای طرح ارتقا امنیت اجتماعی بر اعتماد مردم به پلیس در محدوده مرکزی کرج؛ فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال ۳، شماره ۳، ص ۲۸۱-۲۶۱.
 - عبدی، توحید؛ (۱۳۸۲)؛ میزگرد پلیس مطلوب؛ دو ماهنامه نشریه علوم انتظامی، شماره ۲۰، ص ۱۸.
 - عنایت، حلیمه؛ موحد، مجید؛ حیدری، اله رحم؛ (۱۳۹۱)؛ مطالعه رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در میان جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال ساکن شهرهای شیراز و یاسوج؛ فصلنامه جامعه شناسی کاربردی، سال ۲۳، شماره ۴۵، ص ۱۰۴-۸۱.
 - علی زمانی، علی؛ (۱۳۸۷)؛ بررسی اعتماد اجتماعی دانشجویان به اساتید دانشگاه آزاد واحد ایلام، پایان نامه کارشناسی ارشد پژوهش، دانشکده علوم اجتماعی رودهن.
 - گیدنز، آتونی؛ (۱۳۷۷)؛ پیامدهای مدرنیت، ترجمه محسن ثلاثی، نشر مرکز، تهران
 - ۲۹- معین؛ (۱۳۷۷)؛ فرهنگ لغت فارسی معین، جلد اول.
 - میری آشتیانی، الهام؛ (۱۳۸۳)؛ بحران امنیت اجتماعی در ایران؛ ماهنامه برداشت اول، سال ۳، شماره ۲۲.
 - مختاری، مریم؛ بلالی، اسماعیل؛ میرفردی، اصغر؛ حسینی اخگر، معصومه؛ (۱۳۹۱)؛ بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج؛ پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی؛ سال ۱، شماره ۲، ص ۴۰-۲۱.
 - وثوقی، منصور؛ آرام، هاشم؛ (۱۳۸۸)؛ بررسی اعتماد اجتماعی و عوامل موثر بر آن در شهر خلخال (اردبیل)؛ پژوهش نامه علوم اجتماعی، دوره ۳، شماره ۳، ص ۱۵۳-۱۳۳.
 - هاشمی، حمید؛ (۱۳۷۹)؛ فرهنگ لغت فارسی عمید، چاپ سوم.

- هزار جریبی، جعفر؛ حامد، محبوبه؛ (۱۳۹۱)؛ رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی؛ فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۱۲، ص ۳۱-۵۷.
- یعقوبی، نورمحمد؛ (۱۳۹۴)؛ پیش بینی مؤلفه های رفتار شهروندی سازمانی کارکنان در پرتو رهبری معنوی مدیران؛ پژوهش های مدیریت عمومی، سال ۸، شماره ۳۰، ص ۷۵-۹۸.
- Scheider, M. C. , Rowell, T. & Bezdikian, V (2006). The impact of citizen perceptions of community policing on fear of crime: Findings from twelve cities. *Police Quarterly*, Vol. 12, No. 3, P. 216 -213.
- Wilson- Doenges, G. (2000). An Exploration of sense of community and fear of crime gated communities *Environment and Behavior*, No. 32, P. 633 -593
- Jang, Hyunseok, Joo, Hee-Jong and Zhao, Jihong (Solomon) (2010), Determinants of public confidence in police: An international perspective, *Journal of Criminal Justice*, Vol. 38, p 68-57.
- Chernyshenko, Dmitry (2009). Seven types of confidence, *The Company Agency*, www.thecompanyagency.com
- Colquitt, J. A. and Rodell, J. B. (2011), “Justice, trust, and trustworthiness: a longitudinal analysis integrating three theoretical perspectives”, *Academy of Management Journal*, Vol. 54 No. 6, Pp. 1206-1183.
- Ennew, C. , Kharouf, H. and Sekhon, H. (2011), “Trust in UK financial services: a longitudinal analysis”, *Journal of Financial Services Marketing*, Vol. 16 No. 1, pp. 75-65.
- Lee, J. N. and Choi, B. (2011), “Effects of initial and ongoing trust in IT outsourcing: a bilateral perspective”, *Information and Management*, Vol. 48, Nos 3/2, pp. 105-96.
- Moller, Bjorn, National, Societal and Human Security Discussion case study of the Israel Palestine conflict, 2000.

- Buzan, Barry; Weaver, Ole (1998), "Liberalism and security: the contradictions.
- Luhman. N (1979), Trust and Power, New York: John Wiley.
- Jalava, Jane (2003), Form norms to trust: The Luthmannian Connevtion between Trust and system, University of Helsinki, sage publication, London.
- Jahnsen. D. (1993), reaching out: Intrprsonal effectiveness and self-actualization, Boston university press.
- Yuning wu & sun Ivan Y (2009). Citizen Trust in Police the Case of China, university of Deelaware, police Quarterly, 170-191 ,2 ,12.
- Jacson, Jonathan (2006), Introducing fear of crime to risk Reasrch: Risk Analysis. Vol. 26, No. 1, pp. 253 -64.
- Boateng, F. (2012). Public trust in the police: Identifying factors that shape trust in the Ghanaian police. International police executive symposium, working paper 24-4 :42
- Tompson & Barsamian Kahn (2016). Mental health, race, and police contact: intersections of risk and trust in the police, policing: An international Journal of police strategies & Management. Vol. 39, No. 4, pp. 819-807.

